

2. Дзюблюка О.В. Гроші і кредит: підручник. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 892 с.

3. Шаманська О.І., Слободиський С.М. Особливості розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5431>

Роксолана ХРАПЛИВА,
здобувач вищої освіти ОС «бакалавр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа і страхування»,
Андрій ПЕЧЕНЮК,
кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри фінансів,
банківської справи, страхування і електронних платіжних систем,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ «ЗЕЛЕНОГО» ІНВЕСТУВАННЯ

Однією із базових засад внутрішньої та зовнішньої політики України в останні десятиріччя стало збереження довкілля та його складових, що є життєво необхідним для гідного існування людини, нинішнього та майбутніх поколінь. Тому Україна декларує забезпечення екологічної безпеки одним із основних напрямів державної політики національної безпеки.

Впродовж останніх років українці традиційно називали три найактуальніші загрози для країни – війну, корупцію та проблеми економіки. Нині громадяни згадують проблеми екології нарівні з цими загрозами, і це свідчить про те, що українці все більше усвідомлюють важливість захисту довкілля та розуміють, наскільки деструктивно екологічні проблеми впливають на їхнє здоров'я у довгостроковій перспективі [1].

На даний момент в Україні гостро стоїть питання залучення капіталу для екологічно спрямованого сталого розвитку економіки й ефективного здійснення екологічної діяльності підприємствами. Тобто можна говорити про актуальність розвитку соціально відповідального інвестування, яке включає екологічні,

соціальні, етичні та управлінські фактори в процесі розміщення капіталу. Відповідальні інвестиції часто розцінюються як зелені інвестиції через подібність принципів. Екологічні інвестиції вкладаються в компанії, пріоритети яких включають захист навколишнього середовища і розвиток продуктів, які зменшують ефекти глобального потепління.

Під екологічними інвестиціями слід розуміти всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються у господарську діяльність і спрямовані на зменшення негативної антропогенної дії на довкілля, зниження руйнівного впливу на навколишнє середовище процесів виробництва, споживання та утилізації товарів і послуг; збереження, раціональне використання природних ресурсів і покращення природноресурсного потенціалу територій; забезпечення екологічної безпеки країни, внаслідок яких досягаються екологічний, соціальний та економічний ефекти [2].

В економіці розвинутих країн світу серед найпоширеніших фінансових інструментів «зеленого» інвестування можна виділити: банківське кредитування екологічних проєктів; фінансування під приватне страхування кредитних ризиків; фінансування з підтримкою міжнародних фінансових інституцій з групи Світового банку (IFC, EBRD, EIB, World Bank); «зелені» облигації; фінансування із залученням ЕРС-контрактора (будують промислові об'єкти відновлювальної енергетики «під ключ» і повністю беруть на себе інвестиційні ризики) [3].

В умовах України слід виділити ряд причин, що не сприяють активному інвестуванню в екологічні проєкти: високий ступінь ризику «зелених» інвестиційних проєктів; дорожнеча банківських кредитів; обмеженість лімітів фінансування українських «зелених» проєктів експортно-кредитними агентствами, міжнародними фінансовими інституціями через низькі суверенні рейтинги України внаслідок нестабільності політичного та макроекономічного середовища; відсутність розвинутого інвестиційного ринку; низький рівень економічної відповідальності за екологічні наслідки своєї діяльності та

обмеженість юридично закріплених стимулів до зменшення шкідливого впливу на довкілля.

Серед прийнятних і перспективних каналів фінансування природоохоронних заходів слід виділити випуск екологічних цінних паперів. Особливість «зелених» облігацій полягає в тому, що кошти від їх продажу спрямовуються виключно на фінансування або рефінансування «зелених» проектів. Це можуть бути проекти у сфері відновлювальної енергетики, енергозбереження, утилізації та переробки відходів, впровадження екологічно чистих видів транспорту, раціонального використання земельних ресурсів, збереження довкілля, адаптації до змін клімату тощо. За даними Міжнародної фінансової корпорації (IFC), потенціал українського ринку енергоефективності та «чистої» енергетики до 2030 року – 73 млрд. дол. США. Половину з них – 36 млрд. дол. США, – можна залучити саме завдяки випуску «зелених» облігацій [4].

Світовий досвід фінансування «зелених» проектів свідчить, що ефективним засобом інвестування природоохоронної діяльності є створення екологічних банків, перевагами яких є: пільгові відсоткові ставки за кредитами, можливість подовження строків повернення кредиту, списання частини суми кредиту у випадку виконання вказаних у кредитній угоді умов щодо скорочення негативного впливу на довкілля. Система «зеленого» банкінгу як сучасний тренд у західних фінансових колах вважається особливою екологічно дружньою філософією ведення бізнесу в банківському секторі, яка передбачає використання ресурсощадних екологічно безпечних технологій і продуктів для зменшення шкоди довкіллю внаслідок операційної діяльності фінансових інституцій щодо стимулювання запровадження екологічних проектів на засадах екологічного та соціально відповідального фінансування [5].

Традиційними донорами для інвестицій в екологічні проекти для України є:

1. Європейський банк реконструкції та розвитку
2. Північна екологічна фінансова корпорація (NEFCO).

3. Глобальний екологічний фонд.

Водночас набувають популярності гранти та екологічні програми, що їх пропонують інші міжнародні організації та установи регіонального рівня [6].

Також в Україні поступово популярності набувають такі методи підтримки екологічних інвестицій, як безповоротне фінансування з коштів благодійних фондів та громадських організацій, зокрема залучених за рахунок організації збору коштів на краудфандінгових платформах.

У 2021 році в Україні на законодавчому рівні запроваджено «зелені облігації». Кошти від їх розміщення передбачено використовувати виключно на повне або часткове фінансування або рефінансування проєктів екологічного спрямування. Для розвитку ринку «зелених» облігацій Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку затвердила Рекомендації щодо «зелених облігацій», які повністю відповідають найкращим зарубіжним практикам.

У 2021 році Національний банк України став членом міжнародної Мережі сталого банкінгу (Sustainable Banking and Finance Network, SFBN), яка об'єднує регуляторні установи фінансового сектору, а також банківські асоціації країн з метою сприяння сталому фінансуванню відповідно до передової міжнародної практики.

Шлях до створення «зеленої економіки» набуває дедалі більшої актуалізації, але досягнення поставленої мети неможливе без ефективного використання інструментів екологічного інвестування.

Список використаних джерел

1. Шаповалов С. Громадськість обговорила дорожню карту реформ в сфері збереження довкілля. *Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва*. URL: <https://dif.org.ua/article/noviy-ministr-okhoroni-dovkillya-gromadskist-obgovorila-dorozhnyu-kartu-reform-v-sferi-zberezheniya-dovkillya>.

2. Латишева О.В. Екологічні інвестиції: сучасний стан та перспективи їх впровадження в Україні для забезпечення сталого розвитку держави. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. №1(51). С. 59-65.

3. Рибіна Л.О., Адаменко А.П. Розвиток «зеленого» інвестування в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. №42. С. 327-331.

4. Алексєєв І., Мазур А., Гурін К. Економічний аналіз. 2021. Том 31. №2. С. 7-13.

5. Кучер Л., Кучер А. Зелений банкінг у системі екологічного менеджменту й ефективного фінансування екопроектів. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2020. №2. С. 309-324.

6. Петренко І.П. Екологічні інвестиції та джерела їх фінансування в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 32. С. 62-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2018_32_12.

Олеся ЧЕРВАТЮК,
студентка 3 курсу спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»
ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»,
Науковий керівник: **Оганєсян В. С.**,
кандидат економічних наук,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»,
ПЗВО «Кам'янець-Подільський Податковий інститут»,
Україна

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

Підприємницька діяльність завжди пов'язана з ризиком, обумовленим наявністю ряду факторів, вплив яких на результати діяльності не можна заздалегідь точно визначити. Як соціально-економічна категорія ризик являє собою невід'ємну складову виробничих відносин й органічно входить у господарський механізм. У загальному випадку він трактується як міра можливості настання несприятливої події або певного поєднання ряду таких подій. Прояв ризикової ситуації полягає у відхиленні фактичних значень